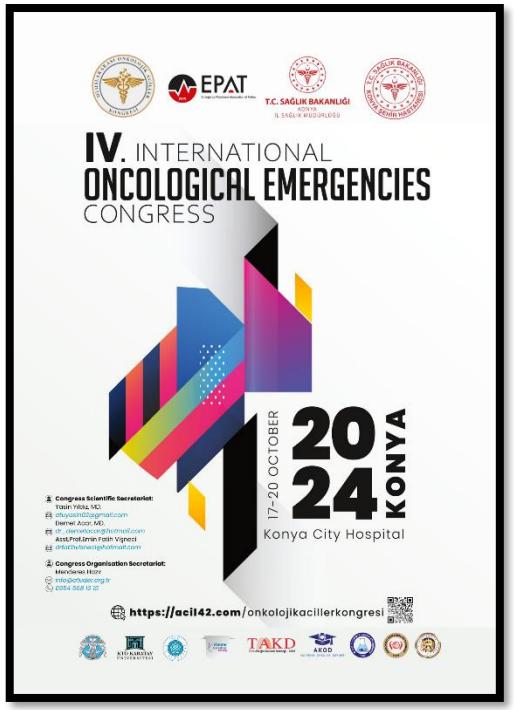

Tamamlayıcı, Alternatif Tedavi Ve Medikal Estetiğin Onkoloji Hastalarında Kullanımı

Doç. Dr. Fatma Çakmak

İstanbul Atlas Üniversitesi Acil Tıp Anabilimdalı

ALTERNATİF TIP

- En geniş anlamıyla alternatif tıp, tıbbi tedavilere destek amacıyla birlikte uygulanan yöntemler tedavi edici, destekleyici ve koruyucu sağlık uygulamalarını kapsamaktadır.

- Birçok toplumda ‘paralel’, ‘yeni’, ‘değişik’, ‘yerel’, ‘doğu’, ‘popüler’, ‘tamamlayıcı’ gibi isimler altında ifade edilen alternatif tedavi yöntemlerinin çoğu uzun bir tarihi geçmişe sahiptir.
- Alternatif tıp uygulamaları arasında meditasyon, yoga, biofeedback, gevşeme gibi zihinsel ve mistik uygulamaların yanı sıra el manipülasyonu, diyet, enerji, ilaç, bitkiler, hava, su ve sesle tedavi yöntemler de yer almaktadır.

- Alternatif tıp, kanser hastaları arasında dünyada yaygın olarak kullanılmaktadır.
- Kanserin bilimsel tıbbi tedavisi kemoterapi, cerrahi tedavi, radyoterapi ve hormon terapi yöntemlerini içermekte, bu tedavi yöntemlerinin başarı şansının görece düşük olması ya da tedaviye bağlı ağır yan etkiler nedeniyle hastalar alternatif tıbbi yöntemleri kullanmayı tercih edebilmektedir.

- Ülkemizde, Cerrahpaşa tıp fakültesinde onkoloji polikliniğinden izlenen kanser hastaları üzerinde yapılan bir çalışmada, kanser hastalarının %57,9'unun alternatif tedavi kullandığı belirlenmiştir.
- Bu hastaların %70'i alternatif tedaviyi devam etmekte olan tıbbi tedavisine ek olarak kullanmıştır

- ABD’de Ulusal Tamamlayıcı ve İntegratif Sağlık Merkezi güncel yayınında TAT (tamamlayıcı alternatif tedavi) kullanımı iki ana başlıkta belirtilmiş olup; beden ve zihin tedavileri (derin nefes egzersizleri, meditasyon, yoga, homeopati, özel diyet, yaratıcı imgeleme, refleksoloji gibi) ve doğal ürünler (ginseng, kantaron otu, zencefil, üzüm çekirdeği gibi bitkisel ürünler; vitamin ve mineraller gibi) olarak gruplandırılmıştır.

- Beden ve zihin uygulamaları; eğitimli bir uygulayıcı tarafından başkalarına verilen veya öğretilen büyük ve çeşitli teknikler grubu şeklinde tanımlamaktadır. Örnek olarak; akupunktur, masaj terapisi, meditasyon, gevşeme teknikleri, spinal manipülasyon, yoga, Tai chi ve gi gong gibi geleneksel Çin uygulamaları gibi uygulamalar bulunmaktadır.

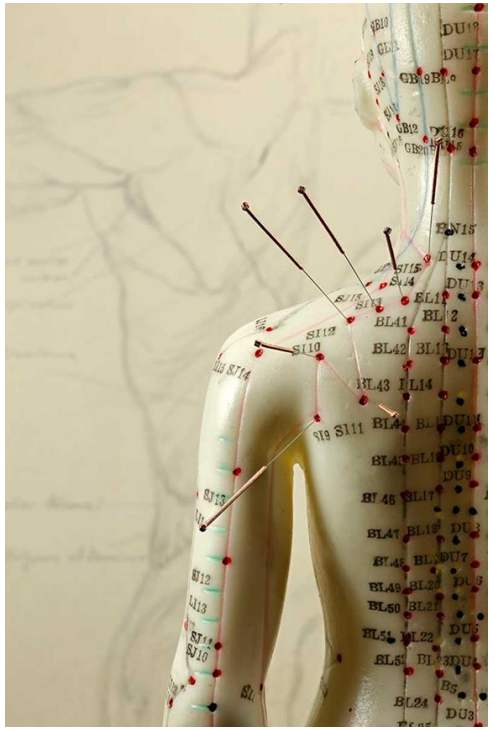

Akupunktur

- Akupunktur, vücutta bulunan özel noktaların iğnelerle uyarılması yöntemiyle vücudun dengesini yeniden bulmasını sağlayan bir tedavi yöntemi olarak tanımlanmaktadır.

- Amerikan İntegratif Onkoloji Derneği 2017 yılında yayınlanan integratif tıp uygulamaları rehberinde;
- Kemoterapiye bağlı erken bulantı ve kusmalarda antiemetik tedavilere ek olarak akupunktur ve akupresür önerilmektedir
- Duygu durum bozuklukları,
- Depresif semptomlar ve stres yönetiminde;
- Tedavi sonrası yorgunluğu önlemede;
- Yaşam kalitesini yükseltmede
- Tedaviye bağlı sıcak basmalarını azaltmada da önerilmektedir

Masaj Terapisi

- Masaj terapisi, kas ve yumuşak dokulara uygulanarak, kan ve lenf akımını uyaran, sinir uçlarını harekete geçiren, toksinlerin dışarıya atılmasını kolaylaştıran, gerginliği ve ağrıyı azaltan, dolaşımı arttıran, cilt ısısında artma ve kalp hızında azalma yaparak, vücutta rahatlamayı sağlayan bir tekniktir

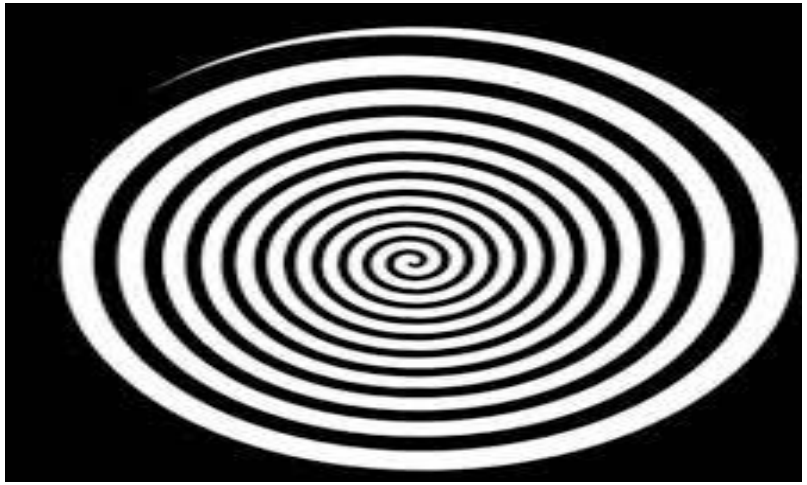
Meditasyon

- Meditasyon, “derin düşünme” anlamına gelen bir terim olmakla birlikte, bireyi geçmiş ve gelecekle ilgili kaygılarından uzaklaştırarak, huzuru elde etmesini, öz benliğine ulaşmasını sağlamaktadır.
- Yapılan çalışmalarda, kanserli hastaların stresini azaltarak immün fonksiyonları arttırdığı, anksiyete ve depresyon düzeyini azalttığı belirtilmektedir.

Hipnoterapi

- Hipnoz, sözcükler, bakış ya da bazı yardımcı nesneler kullanılarak telkin gibi tekniklerle oluşturulan ve dikkatin belirli bir noktaya odaklanmasını ve fiziksel rahatlamayı sağlayan özel bir bilinç durumu olarak tanımlanmakta, tedavi amacıyla kullanımı ise hipnoterapi olarak adlandırılmaktadır.

Hipnoterapi

- Kemoterapinin neden olduğu bulantı ve kusma
- Ağrı
- Anksiyete
- Sıcak basması
- Depresyon
- Uykusuzluk
- Gibi semptomların kontrol altına alınması amacıyla kullanıldığı bildirilmektedir.

Müzik Terapi

- Anksiyeteyi azalttığı,
- Gevşemeyi sağlayarak konforu arttırdığı,
- Tedavi sürecinde ortaya çıkan stresi,
- Ağrıyı azaltığı
- Depresyonu azalttığı
- Kan basıncını azalttığı
- Bulantı ve kusmayı azalttığı belirtilmektedir.

BİTKİSEL TEDAVİ

- Bitkisel ürünlere ilişkin yapılan çalışmalarda sıklıkla
- Isırgan otu,
- Zencefil,
- Ökse otu,
- Sarı kantaron,
- Aloe vera,
- Zakkum,
- Reishi mantarı
- Ginseng,
- Çörekotu,
- Yeşil çay gibi bitkisel ürünler

Isırgan otu

- Antioksidan etkiye sahip olduğu,
- İmmun sistemi güçlendirmek için kullanıldığı vurgulanmaktadır

Zencefil

- Özellikle kemoterapi sırasında gelişebilen bulantı ve kusmaya karşı antiemetik etkisi nedeniyle kullanılmaktadır.

Reishi mantarı

- Bağışıklık sistemi üzerinde destekleyici etkileri nedeniyle Asya'da yaygın olarak kullanılan ve tavsiye edilen doğal bir üründür.

Sarı kantaron

- Kemoterapi ilaçlarının büyük çoğunluğu ile etkileşime girmektedir .

- Metabolizması CYB3A4 enzimi üzerinden gerçekleşen ilaçların (benzodiazepin, siklosporin, diltiazem, atorvastatin, estradiol,sildenafil, indinavir, digoxcin gibi) plazma düzeyini düşürür. Warfarinin metabolizması için önemli olan ve warfarinin antikoagülan etkisini azalan sitokrom P450 2C9 enzimini de indüklediği için pıhtılaşma eğilimini artırmaktadır .

- Sarı kantaron bulantı ve hiperensitivitede artışa neden olabilmektedir

Ginseng

- Asya ve Amerikan ginsengi olarak iki farklı çeşidi vardır. Kanserin önlenmesi, immün sistemin güçlendirilmesi, fiziksel ve mental fonksiyonların düzenlenmesi gibi nedenlerle ginseng kullanılmaktadır Farmakolojik etkilerinden ginsenoidler sorumludur.
- Ginsenoidler aracılığı ile ilaç metabolizmasından sorumlu olan P450 enzim sisteminde; CYP1A1, CYP1A2, CYP2C19, CYP2D6 ve CYP3A4 enzimlerini inhibe etmektedir . Tümörün büyümesini uyarması nedeniyle, östrojen reseptörü pozitif meme kanseri ve endometrium kanserinde kullanılmamalıdır.
- Diyare, başağrısı, hipertansiyon, insomnia, bulantı, üriner retansiyon, pıhtılaşma riski, kanamaya eğilim gibi yan etkileri bulunmaktadır .
- Warfarinle etkileşimi tartışmalı olmakla birlikte; trombosit agregasyonunu inhibe etmekte, antikoagülan ilaçlar ve trombosit inhibitörleri ile etkileşime girerek kanama zamanını da uzatabilmektedir
- Kullanımı Tartışmalı

APİTERAPİ

- Arı zehiri, içinde bulunan immün sistemi indükleyen fosfolipaz A2 gibi kinaz kaskadı modülatörler ve direkt sitotoksik olan maddeler (melittin, stigninvb.) nedeni ile teorik olarak kanser tedavisinde faydalı olabilir gibi gözükmektedir.
- Ancak etkinliğini ortaya koyabilmek için pek çok in vivo, in vitro ve kontrollü çalışmalara ihtiyaç vardır.
- Kanser hastalarında güvenle ve etkin şekilde kullanılabileceğine dair yeterli veri yoktur.

Koenzim Q10

- Hücrelerin enerji sağlamasında fonksiyonu olan ve antioksidan rolü bulunan, immün sistemi stimüle eden, kalbi bazı kemoterapi ilaçlarının yan etkisinden koruyan normalde vücudumuzda bulunan bir doğal maddedir.
- Düşük koenzim Q10 düzeyleri bazı kanser hastalarında bildirilmektedir.
- Koenzim Q10 ile ilgili randomize klinik çalışma yoktur. İmmünsistemi uyarıcı olması nedeni ile kanser tedavisine eklenerek kullanıldığı bazı çalışmalar olmuştur
- Ancak güvenilirliğini ve etkinliğini ortaya koymak için geniş randomize klinik çalışmaya ihtiyaç vardır.

SÜLÜK UYGULAMASI (HIRUDOTHERAPY)

- Hastalıkların tıbbi sülükler kullanılarak tedavisi, Latince bir terimle, “Hirudotherapy” olarak isimlendirilmiştir.
- Tıbbi sülük tedavisi, kan emici sülükler ile uygulanan bir tür tamamlayıcı ve bütünleştirici tedavi yöntemidir ve insanda hastalıkların tedavisinde omurgasızların kullanımının birkaç örneğinden biridir.

- İslam tıbbının önde gelen hekimi İbn-i Sina (MS 980- 1037), ünlü kitabı Canon (El Kanun Fi’t-Tıbb)’da sülüklerin tedavi amaçlı uygulama yöntemlerini ve hangi hastalıklarda kullanıldığını yazmıştır.
- İbn-i Sina, sülük uygulamasının kanın vücudun daha derin kısımlarından atılmasında kupa terapisine göre daha başarılı olduğunu belirtmiş ve cilt hastalıklarında uygulanmasını önermiştir.

- Osmanlı döneminde sülük tedavisinin hekimler tarafından kullanıldığı ve konu ile ilgili özellikle 18. yüzyıla ait birçok yazılı eser bulunduğu bilinmektedir. Şanizade Mehmet Ataullah Efendi (1771-1826) “Mi’yaru’l Etibba” adlı kitabında, diş gelişimi sırasında çocuklarda görülen ateş tedavisinde kulak arkasına sülük uygulanmasını önermiştir.

- Amerikan Gıda ve İlaç Dairesi (FDA), 2004 yılında sülükleri plastik ve rekonstrüktif cerrahi alanında “tıbbi cihaz” olarak kullanımını onaylamıştır.
- Hirudoterapi sıklıkla cerrahi alanda mikrovasküler replantasyonlar, rekonstrüktif cerrahi ve travma sonrası gelişen venöz konjesyonları tedavi etmek için kullanılmaktadır

Medikal Sülükler

- Günümüzde aşağı yukarı 600 sülük türü saptanmıştır fakat bunlardan sadece yaklaşık 15 tanesi tedavide kullanılmaktadır. Tedavi için kullanılanların genellikle koyu kahverengi, kahverengi,
- koyu yeşil, yeşil veya kırmızı-kahverengi olurlar. Medikal sülüklerin sırtında kırmızı, açık kahverengi, yeşil ya da siyah renkli altı tane çizgi bulunur.

- Hastalıklarda tedavi edici özelliği bulunan sülüklerin birkaç türü olup, H. medicinalis, Hirudo verbana bunlardandır. Diğer tıbbi sülük türleri de bazen tedavide kullanılır:
- Hirudo orientalis, Hirudo troctina, Hirudinaria manillensis (Asya tıbbi sülüğü) ve Macrobdella decora (Kuzey American tıbbi sülüğü). Hirudo cinsi içinde bulunan tüm sülük türleri tıbbi amaçla kullanılabilir.

- Tıbbi alanda kullanılan sülükler arasında Hirudo medicinalis en iyi bilinenidir. Hirudo medicinalis’in vücudu dorso-ventral hafif yassılaşmış olup, uzunluğu 10-15 cm kadardır.

Sülük Tükürüğünde Bulunan Biyoaktif Maddeler

- Sülük tükürüğünde bulunan en ünlü biyoaktif bileşik “hirudin” olarak adlandırılmaktadır.
- Hirudin ilk olarak 1884 yılında Haycraft tarafından izole edilmiş, 1957 yılında da Fritz Markwardt bu maddeyi saf kristal yapıda elde etmeyi başarmıştır. Markwardt, hirudinin trombin inhibitörü olduğunu da göstermiştir.

- Heparin benzeri bir madde olan hirudin, trombinin en güçlü doğal inhibitörüdür. Yüksek afinitesi nedeniyle trombinin neredeyse tüm fizyolojik etkilerini inhibe eder.

- Hirudin, özellikle heparin-sensitize hastalarda veya kalıtsal ya da edinilmiş antitrombin III eksikliği olan kişilerde yararlı bir alternatif antikoagülan olarak kullanılabilmektedir.

- Tükürük içeriğinde bulunan destabilaz, glikozidaz aktivitesine sahiptir. Destabilaz, kombine enzimatik ve enzimatik olmayan antibakteriyel etki gösteren; ayrıca kan pıhtılarını da eritebilen ilk omurgasız lizozimidir.

KUPA UYGULAMASI (Hacamat)

- Kupa uygulaması (hacamat), geleneksel Çin tedavi yöntemlerinden biridir.
- Kan dolaşımını arttırmak için bölgesel vakum oluşturmaya dayanan kuru kupa uygulaması ve belli vücut noktalarında bölgesel vakumla beraber yüzeysel cilt kesikleri oluşturarak kanın alındığı yaş kupa uygulamasını içermektedir.
- Bu uygulamadaki amaç net olmamakla birlikte, araştırmacılar ciltte belirli akupunktur noktalarına yerleştirilen kupanın hiperemi ya da hemostaza yol açarak tedavi edici etkisinin olduğunu belirtmektedir.

- Yaş kupa (hacamat) ve kuru kupa uygulaması olmak üzere 2 şekilde yapılmaktadır. Hacamat derinin yüzeyinde birkaç hafif kesik oluşturularak kanın vakum aracılığıyla çekilmesi yöntemidir. Kirli kanın vücuttan uzaklaştırılması işlemi olarak tanımlanmaktadır.

Kupa tedavisi

- Herpes zoster,
- Fasiyal paralizi,
- Öksürük,
- Dispne,
- Akne ve lomber disk hernisine yönelik kullanılmaktadır.
- Herpes zoster tedavisinde etkili olabileceğini gösteren meta-analizler vardır.

LARVA UYGULAMASI:

- Lucilia (Phaenicia) sericata steril larvaları kronik yara ve ülserlerin debridman amaçlı tedavisinde,yara iyileşmesinde ve yaranın dezenfeksiyonunda kullanılmaktadır. Bu tedavi aynı zamanda Maggot tedavisi olarak da adlandırılmaktadır.
- Amerika Birleşik Devletlerinde iyileşmeyen nekrotik cilt ve yumuşak doku yaraları,basınç ülserleri, venöz staz ülserleri,nöropatik ayak ülserleri ve iyileşmeyen travmatik ya da cerrahi sonrası yaraların tedavisinde kullanımı FDA onaylıdır.

MEZOTERAPİ:

- Mezoterapi, mezoderm içine enjekte edilen küçük miktardaki bitkisel ya da farmakolojik maddelerin tedavi amaçlı kullanılmasıdır. Kanser tedavisinde mezoterapinin etkinliğini ya da yararını gösteren herhangi bir bilimsel kanıt yoktur.

PROLOTERAPİ:

- Proloterapi, çeşitli proliferatif ve irritan kimyasal solüsyonların rejeneratif doku yanıtını arttırmak için eklem tendon ya da ağrılı bağ dokusu içine enjekte edildiği uygulamalardır. Kronik kas-iskelet sistemi ağrıları, sırt ağrısı, osteoartrit ve spor yaralanmalarında kullanılmaktadır.

OZON UYGULAMASI:

- Lokal veya sistemik olarak ozon-oksijen karışımının kullanıldığı uygulama yöntemidir.
- Ozon tedavisi tamamlayıcı ve alternatif tıp uygulamalarında inflamasyonun tedavisinde kullanılmaktadır.
- Ayrıca antitümör ve antiödem etkisi de mevcuttur.

- Kanser hastalarındaki kullanımının temeli kanserin yüksek-oksijen çevresinde büyüyemeyeceğine dayanmaktadır.
- Ozon tedavisi vücutta oksijen seviyesini arttırır ve kanserin tedavisine yardım eder.

REFLEKSOLOJİ:

- Refleksoloji el ya da ayaklardaki refleks bölgelerine basınç uygulayarak homeostazise katkıda bulunma prensibine dayanmaktadır.
- El ya da ayaklardaki refleks bölgeleri temel organlar ya da bezler ile ilişkilidir ve bu bölgeler basınç uygulanması konjesyona ve enerji akışına neden olur.

- Dolaşımdaki artma toksinlerin elimine edilmesine ve vücuttaki majör sistemlere yardımcı olur. Böylece vücut dengesinin sağlanmasına katkıda bulunur.
- Literatürde refleksolojinin kanser hastalarında kullanımı ile ilişkili az sayıda hasta içeren ve izlem süresi kısa olan sınırlı sayıda çalışma mevcuttur.

- Refleksoloji grubunda
- Görünüm,
- İştah,
- Nefes alma,
- İletişim,
- Konstipasyon,
- Diyare,
- Gelecek korkusu,
- Miktürisyon,
- Mobilite,
- Bulantı,
- Ağrı,
- Uyku ve yorgunluk açısından anlamlı olmayan iyileşme gözlenmiştir.

ESTETİK DOLGU

- **Tedavi Durumu**: Hastanın kanser tedavisi (cerrahi, kemoterapi, radyoterapi vb.) tamamlanmışsa ve doktoru onay veriyorsa dolgu uygulaması düşünülebilir.
- **Bağışıklık Sistemi**: Kanser tedavisi bağışıklık sistemini zayıflatabilir, bu nedenle enfeksiyon riskini artırabilir. Bu durumu göz önünde bulundurmak önemlidir.

- **İlaç Kullanımı**: Kanser tedavisi sırasında kullanılan ilaçlar, dolgu maddelerinin etkisini veya güvenliğini etkileyebilir.
- **Psikolojik Destek**: Estetik uygulamalar, hastanın kendine güvenini artırabilir; ancak bu durum bireysel olarak değerlendirilmelidir.
- **Uzman Görüşü**: Uygulama öncesinde onkoloji uzmanı ve estetik cerrah ile detaylı bir görüşme yapılması önerilir.

Sonuç olarak, uygun koşullar sağlandığında estetik dolgu uygulamaları yapılabilir; ancak her zaman dikkatli bir değerlendirme gereklidir

ATLAS
ÜNİVERSİTESİ